Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (seitsmes koda laiendatud koosseisus)

26. juuli 2023*

Tühistamishagi ja kahju hüvitamise nõue – Rahvusvaheline lepinguline töötaja Euroopa Liidu eriesindaja juures Bosnias ja Hertsegoviinas – Ühine välis- ja julgeolekupoliitika – Töölepingu lõpetamine Ühendkuningriigi liidust väljaastumise tõttu – Liidu kohtu pädevus – Kohtuvaidluse lepinguline laad – Vahekohtuklausli ja kohtualluvuse kokkuleppe puudumine – ELTL artiklid 263, 268, 272 ja 274 – Määrus (EL) nr 1215/2012 – Vastuvõetavus – Kostjate määratlemine – Mõiste „liidu organ või asutus“ – Pädevuse osaline puudumine ja osaline vastuvõetamatus

Kohtuasjas T-776/20,

Robert Stockdale, elukoht Bristol (Ühendkuningriik), esindaja: advokaat N. de Montigny,

hageja,

versus

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: A. Vitro, M. Bauer ja J. Rurarz,

Euroopa Komisjon, esindajad: D. Bianchi ja G. Gattinara,

Euroopa välisteenistus, esindajad: S. Marquardt, K. Kouri, R. Spáč ja S. Rodríguez Sánchez-Tabernero,

ja

Euroopa Liidu eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas, esindaja: B. Bajic, keda abistas advokaat E. Raoult,

kostjad,

ÜLDKOHUS (seitsmes koda laiendatud koosseisus),

nõupidamiste ajal koosseisus: koja president R. da Silva Passos (ettekandja), kohtunikud V. Valančius, I. Reine, L. Truchot ja M. Sampol Pucurull,

kohtusekretär: ametnik H. Eriksson,

arvestades menetluse kirjalikku osa,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

arvestades 17. novembri 2022. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

1 ELTL artiklitel 263, 268 ja 272 põhinevas hagis palub hageja Robert Stockdale esimese võimalusena esiteks Euroopa Liidu eriesindaja (edaspidi „ELi eriesindaja“) Bosnias ja Hertsegoviinas 17. novembri 2020. aasta otsuse, millega viimane lõpetas tema töölepingu alates 31. detsembrist 2020 (edaspidi „ülesütlemisotsus“), õigusvastaseks tunnistamist ja talle selle otsusega väidetavalt tekitatud kahju hüvitamist, teiseks tema lepingulise suhte ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas ümberkvalifitseerimist tähtajatuks töölepinguks ning kolmandaks talle väidetavalt sellega tekitatud kahju hüvitamist, et Euroopa Liidu Nõukogu, Euroopa Komisjon ja Euroopa välisteenistus ei võtnud vastu tema suhtes kohaldatavat selget personalieeskirja, ning teise võimalusena seda, et tema esimese võimalusena esitatud nõuete rahuldamata jätmise korral tuvastataks liidu lepinguvälise vastutuse tekkimine.

Vaidluse taust

2 Hageja on Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi kodanik, kes töötas ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas juures finants- ja haldusjuhina.

3 ELi eriesindajate ametisse nimetamine on sätestatud ELL artiklis 33, mis kuulub Euroopa Liidu lepingu 2. peatüki V jaotisesse, mis käsitleb ühist välis- ja julgeolekupoliitikat (ÜVJP), milles on sätestatud, et „[n]õukogu võib liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ettepaneku põhjal nimetada eriesindaja, kellel on volitused teatavates poliitikaküsimustes[; e]riesindaja täidab oma ülesandeid kõrge esindaja alluvuses“.

4 Nõukogu võttis 11. märtsil 2002 vastu ühismeetme 2002/211/ÜVJP Euroopa Liidu eriesindaja määramise kohta Bosniasse ja Hertsegoviinasse (EÜT 2002, L 70, lk 7; ELT eriväljaanne 18/01, lk 284).

5 Seejärel võttis nõukogu vastu mitu järjestikust akti, millega ta nimetas ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas katkematult ja tähtajaliseks ametiajaks ametisse.

6 Käesoleva hagi esitamise ajal, 29. detsembril 2020, oli ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas nimetatud ametisse nõukogu 8. augusti 2019. aasta otsusega (ÜVJP) 2019/1340, millega nimetatakse ametisse ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas (ELT 2019, L 209, lk 10), ajavahemikuks 1. septembrist 2019 kuni 31. augustini 2021. Nõukogu 19. juuli 2021. aasta otsusega (ÜVJP) 2021/1193, millega pikendatakse ELi eriesindaja volitusi Bosnias ja Hertsegoviinas ning muudetakse otsust 2019/1340 (ELT 2021, L 258, lk 46), pikendati tema volitusi kuni 31. augustini 2023.

7 Hageja võeti alates 15. veebruarist 2006 tööle ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas sõlmitud esimese tähtajalise töölepingu alusel, mille kestus ei tohtinud ületada ELi eriesindaja ametiaega. Alates 1. märtsist 2007 sõlmis hageja ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas 16 järjestikust tähtajalist töölepingut. Hageja sõlmitud viimase tähtajalise töölepingu (edaspidi „kõnealune leping“) artiklis 5 oli ette nähtud, et see kestab 1. septembrist 2019 kuni 31. augustini 2021.

8 Paralleelselt oma 17 järjestikuse tähtajalise töölepinguga sõlmis hageja komisjoni ning ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas 13 kolmepoolset lepingut, millega ta nimetati alates 1. juulist 2007 büroo juhataja kohusetäitjaks.

9 Kõnealused kolmepoolsed lepingud nägid ette, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas surma või tagasiastumise, õnnetusjuhtumi või haiguse korral, mis takistab tal oma ülesannete täitmist, või juhul, kui komisjoni ja ELi eriesindaja vahel sõlmitud rahastamisleping lõpeb, vastutab hageja ELi eriesindajale eraldatud vahendite haldamise eest. Hageja allkirjastas viimase büroo juhataja kohusetäitja lepingu 7. oktoobril 2019 (edaspidi „büroo juhataja kohusetäitja leping“).

10 Liidu ja Ühendkuningriigi esindajad sõlmisid 24. jaanuaril 2020 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest väljaastumise lepingu (ELT 2020, L 29, lk 7; edaspidi „Ühendkuningriigi väljaastumisleping“). Nõukogu võttis 30. jaanuaril 2020 vastu otsuse (EL) 2020/135 Ühendkuningriigi väljaastumislepingu sõlmimise kohta (ELT 2020, L 29, lk 1). Selle otsuse artikli 1 kohaselt kiideti Ühendkuningriigi väljaastumisleping liidu nimel heaks.

11 Ühendkuningriik astus 2020. aasta 31. jaanuari kesköö liidust ja Euroopa Aatomienergiaühendusest välja ning vastavalt selle lepingu artiklile 185 jõustus Ühendkuningriigi väljaastumisleping 1. veebruaril 2020.

12 Ühendkuningriigi väljaastumislepingu artiklis 126 on sätestatud üleminekuperiood, mis algab selle lepingu jõustumise kuupäeval ja lõpeb 31. detsembril 2020. Vastavalt selle lepingu artikli 127 lõikele 6 tuleb sel ajavahemikul viidet „liikmesriikidele“ mõista liidu õiguses nii, et see hõlmab Ühendkuningriiki.

13 Hageja saatis 24. juunil 2020 ELi eriesindajale Bosnias ja Hertsegoviinas kirja, et uurida temalt oma õiguste kohta ja väita, et teda diskrimineeritakse, juhul kui lõpuks loetakse tema ametikoht üleliigseks, viies ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas büroo üle liidu selles riigis oleva delegatsiooni ja seega Euroopa välisteenistuse alla. Eelkõige rõhutas ta, et ELi eriesindaja rahvusvahelistele töötajatele ei ole ette nähtud hüvitist ülesütlemise korral ega õigust töötushüvitisele, samuti ei ole sätestatud mitte midagi pensioniskeemi sissemaksete kohta.

14 ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas saatis selle taotluse 7. juulil 2020 komisjoni välispoliitika vahendite talituse juhatajale, märkides, et hageja tõstatas oma töötingimustega seotud küsimusi, mis puudutavad eelkõige kõnealuse lepingu tõenäolist lõpetamist Ühendkuningriigi liidust väljaastumise tõttu. Nimetatud talituse juhataja vastas 13. juulil, et talitus ei vastuta ÜVJPga seotud töötajate personaliküsimuste eest, ja soovitas ELi eriesindajal Bosnias ja Hertsegoviinas konsulteerida selles osas Euroopa välisteenistusega. Lisaks rõhutas ta hageja taotluse rahaliste aspektide kohta, et kõnealuse lepingu tingimuste kohaselt ei saa talle maksta mitte mingit koondamishüvitist ega pensioniskeemi sissemakseid.

15 ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas pöördus 15. septembril 2020 Euroopa välisteenistuse poole, edastades talle hageja 24. juuni 2020. aasta kirja.

16 Hageja kirjutas 28. septembril 2020 ELi eriesindajale Bosnias ja Hertsegoviinas, paludes, et viimane hangiks lisateavet tema võimaluste kohta jääda tööle pärast Ühendkuningriigi väljaastumislepingu kohaselt 31. detsembril 2020 lõppevat üleminekuperioodi. Kui ELi

eriesindaja pöördus komisjoni välispoliitika vahendite talituse poole, vastas selle juhataja 2. oktoobril 2020, et Ühendkuningriigi kodanikele ei ole ette nähtud mitte mingeid erandeid ja nende lepingud lõppevad 31. detsembril 2020.

17 ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas võttis 17. novembril 2020 vastu ülesütlemisotsuse, millega ta lõpetas kõnealuse lepingu etteteatamisajaga ning mis jõustus 31. detsembril 2020.

18 Hageja kirjutas 25. novembril 2020 ELi eriesindajale Bosnias ja Hertsegoviinas, paludes tal ülesütlemisotsus uuesti läbi vaadata.

Poolte nõuded

19 Hageja palub Üldkohtul:

– esimese võimalusena:

  – tunnistada ülesütlemisotsus õigusvastaseks;

  – seoses õigustega, mis tulenevad tema töölepingust ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas:

    – kvalifitseerida tema lepinguline suhe ümber tähtajatuks töölepinguks;

    – tuvastada, et teda on töölepingu ülesütlemise põhjusest tulenevalt diskrimineeritud, ja mõista kostjatelt seetõttu tema kasuks välja 10 000 eurot koos intressiga mittevaralise kahju hüvitamiseks;

    – tuvastada, et kostjad on rikkunud oma lepingulisi kohustusi, eelkõige jätnud tähtajatu töölepingu lõpetamisest nõuetekohaselt ette teatamata;

    – kohustada kostjaid teda tööle ennistama või teise võimalusena mõista neilt tema kasuks välja hüvitis, mis määratakse kindlaks hiljem ja mis on esialgu 393 850,08 eurot koos intressiga;

– muude õiguste osas, mis põhinevad diskrimineerimisel võrreldes teiste liidu teenistujatega:

  – tunnistada, et ta oleks tulnud tööle võtta nõukogu, komisjoni või Euroopa välisteenistuse ajutise teenistujana, ning tuvastada, et need kolm kostjat kohtlesid teda tema töötasu, pensioniõiguste ja nendega seotud soodustuste ning tulevase töökoha tagatuse osas diskrimineerivalt;

  – mõista nõukogult, komisjonilt ja Euroopa välisteenistuselt tema kasuks välja hüvitis viidatud liidu õiguse rikkumiste tõttu saamata jäänud töötasu, pensioni, hüvitiste ja soodustuste eest koos intressiga;

  – määrata tähtaeg, mille jooksul peavad pooled selle hüvitise summa kindlaks määrama, võttes arvesse palgaastet ja -järku, millel ta oleks tulnud tööle võtta, keskmist töötasu suurenemist, tema karjääriarengut ning toetusi, mida ta oleks seega ajutise teenistuja lepingu alusel pidanud saama, ning arvata sellest maha töötasu, mida ta tegelikult sai;

– teise võimalusena mõista nõukogult, komisjonilt ja Euroopa välisteenistuselt tema kasuks välja hüvitis liidu lepinguvälise vastutuse alusel, mis tekkis tema põhiõiguste rikkumise tõttu, esialgu kuni 400 000 euro ulatuses;

– mõista kohtukulud välja kostjatelt.

20 Üldkohtu kodukorra artikli 130 alusel esitatud pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväidetes paluvad nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus Üldkohtul:

– jätta hagi neid puudutavas osas vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

21 Kodukorra artikli 130 alusel esitatud pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväites palub ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas Üldkohtul sisuliselt:

– jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;

– mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

22 Kodukorra artikli 130 lõike 1 kohaselt võib Üldkohus lahendada vastuvoõetamatuse küsimuse ilma sisulist vaidlust käsitlemata, kui kostja seda taotleb. Kodukorra artikli 130 lõike 7 kohaselt lahendab Üldkohus taotluse nii kiiresti kui võimalik või kui erilised asjaolud seda õigustavad, liidab selle läbivaatamise kohtuasja sisulise läbivaatamisega.

23 Käesolevas asjas palusid kostjad, et tehtaks otsus pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse kohta. Neil asjaoludel leiab Üldkohus, et need nõuded tuleb lahendada enne sisulise vaidluse käsitlemist.

24 Hageja esitab oma hagis sisuliselt järgmised nõuded:

– ülesütlemisotsusega seotud põhinõue, milles ta palub Üldkohtul esiteks tunnistada ülesütlemisotsus õigusvastaseks, teiseks mõista kostjatelt tema kasuks välja hüvitis 10 000 eurot selle otsusega tekitatud mittevaralise kahju eest ja kolmandaks kohustada neid teda tööle ennistama või teise võimalusena mõista kostjatelt tema kasuks välja hüvitis 393 850,08 eurot selle otsusega tekitatud varalise kahju eest (edaspidi „esimene nõue“);

– ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas sõlmitud järjestikuste tähtajaliste töölepingutega seotud põhinõue, milles ta palub Üldkohtul esiteks kvalifitseerida tema lepinguline suhe ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas ümber tähtajatuks töölepinguks ning teiseks tuvastada, et kostjad on rikkunud oma lepingulisi kohustusi, eelkõige jätnud tähtajatu töölepingu lõpetamisest nõuetekohaselt ette teatamata (edaspidi „teine nõue“);

– diskrimineerimisel põhinev põhinõue, milles ta heidab nõukogule, komisjonile ja Euroopa välisteenistusele ette, et nad ei kohaldanud ÜVJP raames tööle võetud rahvusvahelistele lepingulistele töötajatele liidu muude teenistujate teenistustingimusi (edaspidi „teenistustingimused“) või et nad ei kehtestanud nende töötajate jaoks teenistustingimustega võrreldavat õiguslikku regulatsiooni, mille alusel ta palub Üldkohtul mõista nendelt kolmelt

kostjalt välja hüvitis niisuguse personalieeskirja puudumise tõttu tekkinud kahju eest (edaspidi „kolmas nõue“);

– teise võimalusena esitatud nõue juhuks, kui kolm esimest nõuet jäetakse rahuldamata, milles ta palub mõista nõukogult, komisjonilt ja Euroopa välisteenistuselt tema kasuks välja 400 000 eurot liidu lepinguvälise vastutuse alusel, mis tuleneb tema põhiõiguste rikkumisest (edaspidi „neljas nõue“).

25 Pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväidetele vastamiseks tuleb käesolevas asjas analüüsida esiteks seda, kas Üldkohus on pädev tegema otsuse esimese ja teise nõude kohta, teiseks seda, kas hagiavalduse vorminõudeid on järgitud, kolmandaks seda, kas liidu ametnike personalieeskirjades (edaspidi „personalieeskirjad“) ette nähtud kohtueelset menetlust on järgitud, ja neljandaks seda, kas hagi on kõigi kostjate osas vastuvõetav.

Üldkohtu pädevus teha esimese ja teise nõude kohta otsus, kui vahekohtuklauslit ei ole

26 Kostjad väidavad oma menetlusdokumentides, et esimene ja teine nõue on seotud kõnealuse lepinguga, olles seega lepingulist laadi. Samuti märgivad nad, et selles lepingus ei ole vahekohtuklauslit, ning järeldavad, et seetõttu saab välistada Üldkohtu pädevuse ELTL artikli 272 alusel.

27 Kohtuistungil täpsustasid kostjad, et ülesütlemisotsust tuleb pidada kõnealusest lepingust eraldatavaks avaliku võimu aktiks, arvestades selle põhjendust, et hageja kaotas liikmesriigi kodakondsuse. Seega on Üldkohus nende hinnangul pädev kontrollima selle akti õiguspärasust ELTL artikli 263 alusel ja tegema otsuse esimese nõude kohta osas, milles hageja palub selle akti tühistada.

28 Mis puudutab aga hageja muid taotlusi, mille ta esitas esimese ja teise nõude raames, siis väitsid kostjad nii kohtuistungil kui ka Üldkohtu menetlust korraldava meetme raames esitatud küsimusele vastates, et ei kõnealuse lepingu tingimused ega Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT 2012, L 351, lk 1; edaspidi „Brüsseli Ia määrus“) sätted ei võimalda kindlaks teha pädevat riigisisest kohut. Kohtuistungil väitsid nad, et sellised nõuded võivad kuuluda Bosnia ja Hertsegoviina, mis on ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas asukoht ning kõnealuse lepingu täitmise koht, kohtute pädevusse. See ELi eriesindaja rõhutas ka, et kõnealuse lepingu artiklis 17 on ette nähtud vahekohtu pädevus, mida tuleb pidada pädevaks nende nõuete osas otsust tegema, sest hageja ei ole tõendanud, et sellise asutuse pädevus piirab tema õigust tõhusale õiguskaitsevahendile.

29 Hageja omalt poolt väidab sisuliselt esimese võimalusena, et Üldkohus on ELTL artikli 272 alusel pädev tegema otsuse esimese ja teise nõude kohta, kohaldades büroo juhataja kohusetäitja lepingus sisalduvat vahekohtuklauslit.

30 Teise võimalusena väidab hageja, et Belgia kohtud võivad olla Brüsseli Ia määruse alusel pädevad tegema otsuse esimese ja teise nõude kohta ning et juhul, kui liikmesriikide kohtute pädevus on välistatud, peaks Üldkohus tunnistama end ELTL artiklite 263 ja 268 alusel pädevaks lahendama kõiki nende nõuete raames esitatud taotlusi.

Esimese ja teise nõude laad

31 Selleks et teha kindlaks, kas esimene ja teine nõue kuuluvad lepingutega seotud valdkonda, tuleb esiteks meelde tuletada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt saab esitada tühistamishagi ELTL artikli 263 alusel institutsioonide kõikide aktide peale – sõltumata nende laadist või vormist –, mille eesmärk on tekitada hageja huve mõjutavaid siduvaid õiguslikke tagajärgi, tuues kaasa selge muutuse tema õiguslikus seisundis. Sellest tuleneb, et hagejat teatava institutsiooniga siduva lepingu olemasolu korral saab liidu kohtule ELTL artikli 263 alusel hagi esitada üksnes siis, kui vaidlustatud akti eesmärk on tekitada siduvaid õiguslikke tagajärgi, mis paigutuvad väljapoole pooli siduvat lepingulist suhet ning mis eeldavad, et lepingupooleks olev institutsioon täidab talle kui haldusorganile antud avaliku võimu volitusi (vt 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus SC *vs.* Eulex Kosovo, C-730/18 P, EU:C:2020:505, punktid 31 ja 32 ning seal viidatud kohtupraktika).

32 Teiseks peavad liidu kohtud selleks, et teha kindlaks, kas kahju hüvitamise hagi ese on liidu lepinguline vastutus või tema lepinguväline vastutus, kontrollima, kas selle hagi ese on kahju hüvitamise nõue, mis põhineb objektiivselt ja üldiselt lepingulistel või lepinguvälistel õigustel ning kohustustel. Selle jaoks peavad need kohtud selliste erinevate kohtutoimiku andmete põhjal nagu see, milliseid õigusnorme on väidetavalt rikutud, mis laadi on väidetav kahju, millist käitumist ette heidetakse ja millised olid asjaomaste poolte vahelised õigussuhted, kontrollima, kas nende poolte vahelise vaidluse ese tuleneb tõesti lepingust, mille põhjalik uurimine on käsitletava vaidluse lahendamiseks möödapääsmatu (vt selle kohta 18. aprilli 2013. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Systran ja Systran Luxembourg, C-103/11 P, EU:C:2013:245, punkt 66).

33 Käesoleval juhul esitab hageja esiteks esimeses nõudes ülesütlemisotsusega seotud taotlused (vt eespool punkt 24).

34 Selles osas on tõsi, et ülesütlemisotsust põhjendati asjaoluga, et Ühendkuningriigi liidust väljaastumise tõttu ei olnud hagejal enam liikmesriigi kodakondsust, mis tähendab ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas sõnul, et teda ei saanud enam eriesindaja töötajate hulka jätta.

35 Kuid vastupidi sellele, mida kostjad kohtuistungil väitsid, ei võimalda ainult see asjaolu asuda seisukohale, et ülesütlemisotsus toob kaasa siduvaid õiguslikke tagajärgi, mis paigutuvad väljapoole hagejat ning ELi eriesindajat Bosnias ja Hertsegoviinas siduvat lepingulist suhet ning mis eeldavad avaliku võimu volituste täitmist eespool punktis 31 viidatud kohtupraktika tähenduses.

36 Kõigepealt on ülesütlemisotsuse ese nimelt kõnealuse lepingu ennetähtaegne lõpetamine, mistõttu ei ulatu selle otsuse tagajärjed lepingust kaugemale. Seejärel, nagu nõukogu pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväites märkis, on kõnealuse lepingu artiklis 16 nähtud ette võimalus, et üks või teine pool ütleb lepingu ühepoolselt üles, teatades sellest neli nädalat ette. Seega on ilmne, et otsus, millega ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas kõnealuse lepingu niimoodi ette teatades ühepoolselt lõpetas, tehti sellest lepingust tulenevate volituste alusel. Viimaseks põhjendati seda otsust asjaoluga, et alates selle jõustumisest ei ole hageja vastavalt Ühendkuningriigi väljaastumislepingule liikmesriigi kodanik ega vasta seega enam ühele tingimusele kõnealuses lepingus. Töötingimustes, mis olid kõnealuse lepingu lahutamatu osa, nagu nähtub lepingu artiklitest 1 ja 18, nähti ette, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviina finants- ja haldusjuhil pidi olema liikmesriigi kodakondsus.

37 Järelikult on ülesütlemisotsusel kõnealuse lepinguga otsene seos. Sellest tuleneb, et hageja esimeses nõudes esitatud taotlused, mis on selle otsusega tihedalt seotud (vt eespool punkti 24 esimene taane), tulenevad kõnealusest lepingust ja on seega lepingulist laadi.

38 Teiseks esitab hageja teises nõudes taotlusi kogu tema töösuhte osas ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas, mis kujutas endast järjestikuseid tähtajalisi töölepinguid ning mille hageja palub tähtajatuks töölepinguks ümber kvalifitseerida. Seega on hageja teises nõudes esitatud taotlused samuti lepingulist laadi, sest need tulenevad kõikidest järjestikustest tähtajalistest töölepingutest, mille ta selle ELi eriesindajaga sõlmis.

Üldkohtu pädevus teha ELTL artikli 272 alusel otsus esimese ja teise nõude kohta

39 ELTL artiklis 272 on sätestatud, et „Euroopa Liidu Kohtu pädevusse kuulub otsuse tegemine liidu poolt või nimel sõlmitud era- või avalik-õiguslikus lepingus sisalduva vahekohtuklausli alusel“.

40 Üldkohtu volitused on piiritletult loetletud ELTL artiklis 256, mida on täpsustatud Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artiklis 51. Nende sätete kohaselt on Üldkohus pädev esimeses astmes lahendama talle esitatud lepingutega seotud vaidlusi üksnes vahekohtuklausli olemasolul. Sellise klausli puudumisel laiendaks kohus oma õigusemõistmise pädevust kaugemale vaidlustest, mille lahendamise pädevus talle ELTL artikliga 274 piiritletult on antud, kuivõrd see säte annab liikmesriikide kohtutele üldise õiguse lahendada vaidlusi, mille üks pool on liit (vt selle kohta 8. mai 2007. aasta kohtuotsus Citymo *vs.* komisjon, T-271/04, EU:T:2007:128, punkt 53, ning 30. septembri 2014. aasta kohtumäärus Bitiqi jt *vs.* komisjon jt, T-410/13, ei avaldata, EU:T:2014:871, punkt 26).

41 Käesoleval juhul tuleb tõdeda, et hageja järjestikustes töölepingutes, millele tuginevad esimene ja teine nõue, ei ole vahekohtuklauslit, mis annaks Üldkohtule lepingujärgse kohtuna pädevuse.

42 Peale selle ei saa hageja tugineda büroo juhataja kohusetäitja lepingus sisalduvale vahekohtuklauslile Üldkohtu kasuks.

43 Kõigepealt ei ole büroo juhataja kohusetäitja lepingu eesmärk luua hageja ja lepingu teiste poolte vahel töösuhet, vaid anda talle teatud kindlad ülesanded. Nagu nõukogu rõhutab, on pealegi tegemist komisjoni ning ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas vahel perioodiliselt sõlmitava rahastamislepingu lisaga eriesindajale eelarve täitmiseks antud volituse raames vastavalt otsuse 2019/1340 artikli 5 lõike 3 esimesele lausele, mille kohaselt „[k]ulude haldamise suhtes kohaldatakse ELi eriesindaja [Bosnias ja Hertsegoviinas] ja komisjoni vahelist lepingut“.

44 Seejärel tuleb märkida, et büroo juhataja kohusetäitja leping on hageja tähtajaliste töölepingute suhtes aktsessoorne. Esiteks on komisjoni ning ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas vahel sõlmitud rahastamislepingu viitenumbriga ÜVJP/2019/15 artiklis 8 nimelt sätestatud, et „büroo juhataja kohusetäitja peab kuuluma ELi eriesindaja [Bosnias ja Hertsegoviinas] töötajate hulka“. Teiseks on büroo juhataja kohusetäitja lepingus, mille preambulis viidatakse rahastamislepingu ÜVJP/2019/15 artiklile 8, ette nähtud, et „[k]ui büroo juhataja kohusetäitja on ELi eriesindaja [Bosnias ja Hertsegoviinas] poolt tööle võetud töötaja, säilivad tema töötasu, õigused ja kohustused vastavalt tema töölepingu tingimustele“.

45 Viimaseks on büroo juhataja kohusetäitja leping tingimuslik, sest see saab kohalduda ainult siis, kui täidetud on teatavad ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas olukorraga seotud tingimused, nagu tema surm, töövõimetus või tagasiastumine, või juhul, kui on tegemist kahe järjestikuse ELi

eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas volituste vahele jääva ajavahemikuga (vt eespool punkt 9). Ülesütlemisotsuse, millega hageja ametikohustused ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas juures lõppesid, tegemise kuupäeval ei olnud aga täidetud mitte ükski eespool nimetatud tingimus, mistõttu büroo juhataja kohusetäitja leping ei kohaldunud.

46 Eeltoodut arvestades – olukorras, kus hageja tähtajalistes töölepingutes ei ole vahekohtuklauslit – ei ole Üldkohus pädev tegema ELTL artikli 272 alusel otsust esimese ja teise nõude kohta.

Üldkohtu pädevus teha ELTL artiklite 263 ja 268 alusel otsus esimese ja teise nõude kohta

47 Nagu on tõdetud eespool punktides 37 ja 38, tulenevad esimese ja teise nõude raames esitatud hageja taotlused tema töölepingutest, milles ei ole vahekohtuklauslit, mis annaks Üldkohtule ELTL artikli 272 alusel pädevuse lepingujärgse kohtuna (vt eespool punkt 41). Seega kuuluvad need nõuded eespool punktis 40 meelde tuletatud põhimõtete kohaselt põhimõtteliselt liikmesriikide kohtute pädevusse, nagu tuleneb ELTL artiklist 274.

48 Kui liidu kohus aga loobub lepingulist laadi vaidluses oma ELTL artiklitest 263 ja 268 tulenevast pädevusest, siis on selle eesmärk tagada nende sätete tõlgendamise ühtsus ELTL artiklitega 272 ja 274 ning seega säilitada liidu kohtusüsteemi ühtsus, mis koosneb terviklikust õiguskaitsevahendite ja menetluste kogumist, mille eesmärk on vastavalt tagada kontroll liidu institutsioonide, organite ja asutuste aktide seaduslikkuse ning liidu tekitatud kahju hüvitamise üle (vt selle kohta 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Satcen *vs.* KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, punktid 80–82).

49 Seega ei saa liidu kohus lepingulist laadi vaidluse kontekstis loobuda talle EL toimimise lepinguga antud pädevusest, kui selle tagajärjel jääksid liidu institutsioonide, organite ja asutuste aktid või liidu tekitatud kahju hüvitamise nõue väljapoole igasugust liidu või liikmesriikide kohtulikku kontrolli (vt selle kohta 25. juuni 2020. aasta kohtuotsus Satcen *vs.* KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, punktid 84 ja 85).

50 Kuigi esimene ja teine nõue on lepingulist laadi, saab Üldkohus neil asjaoludel, et tagada tõhus kohtulik kontroll, loobuda ELTL artiklitest 263 ja 268 tulenevast pädevusest alles pärast seda, kui ta on veendunud, et hageja saab esitada sellised nõuded riigisisesele kohtule ELTL artikli 274 tähenduses, see tähendab liikmesriigi kohtule.

51 Sel põhjusel ei saa nõustuda sellega, nagu kostjad kohtuistungil väitsid, et need nõuded võiksid kuuluda Bosnia kohtute pädevusse, sest tegemist ei ole liikmesriigi kohtutega. Samuti tuleb tagasi lükata ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas argument, mille kohaselt oli hagejal võimalik pöörduda kõnealuse lepingu artiklis 17 ette nähtud vahekohtusse, et ta teeks nende nõuete kohta otsuse, sest sellise asutuse pädevus ei saa välistada liidu kohtu või liikmesriikide kohtute pädevust, isegi kui see asutus vastab sõltumatuse ja erapooletuse kriteeriumidele.

52 Eeltoodut arvestades tuleb kontrollida, kas kõnealuse lepingu sisu või kohaldatavad liidu õigusnormid võimaldavad kindlaks teha liikmesriigi kohtu, kes on pädev tegema otsuse esimese ja teise nõude kohta.

– *Lepingutingimused*

53 Esiteks tuleb tõdeda, et mitte üheski hageja töölepingus ei olnud klauslit, mis annaks pädevuse liikmesriigi kohtule. Nimelt sisaldasid need lepingud, välja arvatud neist esimene, üksnes „vaidluste lahendamise“ klauslit, mille kohaselt on võimalik pöörduda vahekohtusse, kui lepingupoolte vahel tekkinud vaidlust ei õnnestu kompromissiga lahendada, kusjuures vahekohtu otsust ei saa edasi kaevata.

54 Teiseks nähtub kõnealuse lepingu artiklitest 1 ja 18, et hageja kohustus järgima ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas standardset töökorda, mis on ülddokument, mida kohaldatakse kõigi selle ELi eriesindaja töötajate suhtes. Mis puudutab nende liikmete kasutada olevaid õiguskaitsevahendeid, siis on selle standardse töökorra 11. peatükis „Kaebused ja vaidlused“ artikkel 11.1 „Kaebused“, milles on ette nähtud, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas teenistuja võib esitada oma vahetule ülemusele kaebuse akti peale, mis kahjustab tema huve, ning artikkel 11.2 „Vaidluste lahendamine“, milles on ette nähtud üksnes võimalus pöörduda vahekohtusse, mille otsuste peale ei saa edasi kaevata.

55 Eeltoodust tuleneb, et hageja töölepingud ei võimalda kindlaks teha liikmesriigi kohut, kes on pädev tegema otsuse esimese ja teise nõude kohta.

– *Liidu õigusnormid*

56 Mis puudutab liidu õigusnorme liikmesriikide kohtute pädevuse kohta, siis võttis liidu seadusandja vastu Brüsseli Ia määruse, mille eesmärk on – nagu nähtub selle põhjendustest 4 ja 15 – ühtlustada tsiviil- ja kaubandusasjades kohtualluvust puudutavad kollisiooninormid selliste kohtualluvuse eeskirjadega, mis on hästi ettenähtavad. Selle määrusega taotletakse seega õiguskindluse eesmärki, mis seisneb liidus asuvate isikute õigusliku kaitse tugevdamises, võimaldades korraga nii hagejal raskusteta kindlaks teha kohtu, kuhu ta võib pöörduda, kui ka kostjal mõistlikult ette näha, millisesse kohtusse teda võidakse kaevata (4. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus Feniks, C-337/17, EU:C:2018:805, punkt 34).

57 Vastupidi sellele, mida kostjad kohtuistungil väitsid, tuleb asuda seisukohale, et käesolevas asjas tuleb kohaldada Brüsseli Ia määrust. Selles osas on määruse artikli 1 lõikes 1 sätestatud, et seda määrust „kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusasjade suhtes igat liiki kohtutes“ ja et „[e]lkõige ei kohaldata seda maksu-, tolli- ja haldusasjade suhtes ega riigi vastutuse suhtes tegevuse või tegevusetuse eest riigivõimu teostamisel (*acta iure imperii*)“. Käesolevas asjas tuleneb aga eespool punktist 36, et ülesütlemisotsus ei ole avaliku võimu akt Brüsseli Ia määruse artikli 1 lõike 1 tähenduses, vaid põhineb kõnealusel lepingul. Järelikult kuulub esimene nõue tsiviil- ja kaubandusasjade hulka selle määruse artikli 1 tähenduses. Samamoodi tuleneb eespool punktis 38 esitatud kaalutlustest, et ka teine nõue kuulub sellesse valdkonda.

58 Kuna käesolevas asjas puudutavad esimene ja teine nõue lepingulist laadi vaidlust, mis kuulub ELTL artikli 274 kohaselt põhimõtteliselt liikmesriigi kohtute pädevusse (vt eespool punkt 40), tuleb analüüsida, kas Brüsseli Ia määruse sätete alusel saab kindlaks teha liikmesriigi kohtu, kes on pädev tegema nende kohta otsuse.

59 Töölepingute puhul on kohtualluvuse eeskirjad ette nähtud Brüsseli Ia määruse artiklis 21, mis on sõnastatud järgmiselt:

„1. Tööandja vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, võib esitada hagi kas:

a) selle liikmesriigi kohtutesse, kus on tema alaline elukoht, või

b) teises liikmesriigis:
   i) selle paiga kohtutesse, kus või kust kohast töötaja tavaliselt töötab, või selle paiga kohtutesse, kus ta viimati töötas, või
   ii) kui töötaja ei tööta või ei töötanud tavaliselt ainult ühes riigis, siis selle paiga kohtutesse, kus asub või asus töötaja tööle võtnud ettevõte.

2. Tööandja vastu, kelle alaline elukoht ei ole üheski liikmesriigis, võib hagi esitada liikmesriigi kohtusse vastavalt lõike 1 punktile b.“

60 Esiteks antakse Brüsseli Ia määruse artiklis 21 pädevus tööandja elukohajärgsele riigisisesele kohtule, mistõttu tuleb kindlaks teha hageja tööandja.

61 Euroopa Kohtu praktika kohaselt on töötajal oma tööandjaga alluvussuhe, mille olemasolu tuleb igal üksikjuhul hinnata kõikide pooltevahelistele suhetele tunnuslike tingimuste ja asjaolude põhjal (vt selle kohta 20. oktoobri 2022. aasta kohtuotsus ROI Land Investments, C-604/20, EU:C:2022:807, punktid 30–32). Samuti on selleks, et selgitada välja töötaja tööandja, vaja kindlaks teha üksus, kelle tegelikus alluvuses see töötaja on, ja see üksus peab muu hulgas olema tegelik töötasukulude kandja ning see, kel on tegelik voli nimetatud töötaja tööleping üles öelda (vt selle kohta 16. juuli 2020. aasta kohtuotsus AFMB jt, C-610/18, EU:C:2020:565, punktid 56 ning 61).

62 Käesoleval juhul tuleb kõigepealt tõdeda, et hageja sõlmis kõik oma töölepingud ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas, keda nimetati neis „tööandjaks“.

63 Seejärel tuleb märkida, et otsuse 2019/1340 artikli 6 lõikes 1 on sätestatud, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas „vastutab oma volituste ja talle eraldatud vastavate rahaliste vahendite piires oma meeskonna moodustamise eest“ ning ta „teavitab nõukogu ja komisjoni viivitamata oma meeskonna koosseisust“. Sama otsuse artikli 6 lõikes 2 on ette nähtud, et „[l]iikmesriigid, liidu institutsioonid ja Euroopa välisteenistus võivad teha ettepaneku isikkoosseisu liikmete lähetamiseks ELi eriesindaja [Bosnias ja Hertsegoviinas juurde; l]ähetatud isikkoosseisu liikmete töötasu katab vastavalt kas liikmesriik, asjaomane liidu institutsioon või Euroopa välisteenistus“ ning et „[r]ahvusvahelistel lepingulistel töötajatel peab olema mõne liikmesriigi kodakondsus“.

64 Ühelt poolt tuleneb nendest sätetest, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas võib tööle võtta rahvusvahelisi lepingulisi töötajaid, keda tal tuleb valida nõukogust, komisjonist või Euroopa välisteenistusest sõltumatult, ning alles siis, kui see valik on tehtud, peab ta teavitama nõukogu ja komisjoni, nagu kinnitati ka kohtuistungil. Teiselt poolt tuleneb samadest sätetest, et rahvusvahelise lepingulise töötaja, kelle ELi eriesindaja on tööle võtnud, töötasu arvatakse maha ELi eriesindajale eraldatud eelarvest, mistõttu see tegelik töötasukulu on tema kanda.

65 Viimaseks, nagu on märgitud eespool punktis 54, kehtestas ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas standardse töökorra, mida kohaldatakse kõigile tema juures töötavatele teenistujatele ja millele viidatakse kõnealuses lepingus. Sellest nähtub, et:

– ELi eriesindajal Bosnias ja Hertsegoviinas on õigus oma lepingulise töötaja tööleping üles öelda (vt artikkel 12.2);

– rahvusvahelise lepingulise töötaja lepingu pikendamise otsuse võib teha üksnes ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas algatusel ja vabadel kaalutlustel (vt artikkel 5.6);

– ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas teostab oma töötajate üle distsiplinaarjärelevalvet (vt artikkel 10.2.5);

– ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas vastutab oma selliste töötajate iga-aastase hindamise eest, kes on seal töötanud üle kuue kuu (vt artikkel 5.4);

– ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas määrab kindlaks oma töötajate tööaja pikkuse ja jaotuse ning peab heaks kiitma kõik tavapärase tööaja muudatused ja täiendava töökoormuse taotlused, mis hüvitatakse puhkusepäevadega või erandjuhul ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas loal hüvitise maksmisega (vt artikkel 7.1);

– ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas peab kiitma heaks kõik töötaja iga-aastase või eripuhkuse taotlused ning erandina võib ta maksta lepingulisele töötajale hüvitist enne tema lepingu lõppemist kasutamata jäänud puhkuse eest (vt artiklid 7.2 ja 7.3).

66 Neil asjaoludel oli hageja oma töölepinguid täites ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas tegelikus alluvuses, kes oli seega tema tööandja Brüsseli Ia määruse artikli 21 tähenduses.

67 Kuna ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas asukoht on Sarajevos (Bosnia ja Hertsegoviina), ei asu tema asukohajärgne kohus liikmesriigis. Seega ei võimalda Brüsseli Ia määruse artikli 21 lõike 1 punkt a kindlaks teha liikmesriigi kohut, kes on pädev tegema otsuse esimese ja teise nõude kohta.

68 Teiseks tuli Sarajevos täita ka hageja töölepinguid. Kõnealuse lepingu puhul nähtub see eelkõige lepingu artiklist 3 ja hageja ametikoha kirjeldusest, mis on lepingule lisatud. Järelikult ei võimalda ka Brüsseli Ia määruse artikli 21 lõike 1 punkti b alapunkt i selgitada hageja töötamise paiga põhjal välja liikmesriigi kohut, kes on pädev tegema otsuse esimese ja teise nõude kohta.

69 Kolmandaks ei nähtu toimiku materjalidest, et hageja oleks töötanud tavaliselt mitmes riigis, mistõttu Brüsseli Ia määruse artikli 21 lõike 1 punkti b alapunktis ii ette nähtud kohtualluvuse eeskirjad ei ole tema olukorra suhtes kohaldatavad.

70 Neljandaks tugineb hageja Brüsseli Ia määruse artikli 20 lõikele 2, mille kohaselt loetakse tööandja, kelle alaline asukoht ei ole liikmesriigis, alaliseks asukohaks liikmesriik, kus tal on filiaal, esindus või muu üksus. Et seda sätet kohaldada, on eelkõige vaja, et vaidlus puudutaks kas selliste üksuste käitamisega seotud tegevusi või viimaste poolt emaettevõtja nimel võetud kohustusi, kui neid peab täitma nende asukohariigis (vt selle kohta 19. juuli 2012. aasta kohtuotsus Mahamdia, C-154/11, EU:C:2012:491, punkt 48 ja seal viidatud kohtupraktika).

71 Käesoleval juhul ei anna miski aga alust arvata, et hageja tegelikul tööandjal, ELi eriesindajal Bosnias ja Hertsegoviinas, on mõne liikmesriigi territooriumil filiaal, esindus või muu üksus, ning veelgi vähem seda, et esimene ja teine nõue puudutavad niisuguste üksustega seotud tegevusi.

72 Samuti on tõsi, et – nagu hageja on märkinud – nii nõukogu, komisjoni kui ka Euroopa välisteenistuse asukoht on Brüsselis (Belgia), samas kui Brüsseli Ia määruse artikli 8 punkt 1 võimaldab mitme kostja korral esitada hagi selle paiga kohtusse, kus on neist ühe alaline elukoht. Euroopa Kohtu praktikast tuleneb siiski, et see säte ei ole kohaldatav kostja suhtes, kelle alaline elukoht ei ole mõne liikmesriigi territooriumil, kui ta on kaevatud kohtusse menetluses, mis on algatatud mitme kostja suhtes, kelle hulgas on ka isikuid, kelle alaline elukoht on liidus (vt selle kohta 11. aprilli 2013. aasta kohtuotsus Sapir jt, C-645/11, EU:C:2013:228, punkt 56). Seega ei anna selle määruse artikli 8 punkt 1 hagejale võimalust pöörduda seoses esimese ja teise nõudega ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas vastu Brüsseli kohtutesse.

73 Peale selle kohaldatakse Brüsseli Ia määruse artikli 20 lõike 1 kohaselt sama määruse artikli 8 punkti 1 seoses töölepinguga üksnes „tööandja vastu algatatud kohtumenetluse puhul“. Nagu on aga märgitud eespool punktis 66, oli hageja tööandja ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas. Seega ei kujuta esimene ja teine nõue osas, milles hagiavalduses on kostjatena mainitud nõukogu, komisjoni ja Euroopa välisteenistust, kelle kõigi asukoht on Brüsselis, endast „tööandja vastu algatatud kohtumenetlust“, mis muudaks selles sättes ette nähtud reegli kohaldatavaks.

74 Eeltoodust tuleneb, et esimese ja teise nõude suhtes, mis on seotud kõnealuse lepinguga, tuleks põhimõtteliselt kohaldada Brüsseli Ia määruse artikli 6 lõiget 1 ehk üldsätet, mille kohaselt „[k]ui kostja alaline elukoht ei ole üheski liikmesriigis, tehakse liikmesriigi kohtute pädevus kindlaks iga liikmesriigi oma õiguse kohaselt“.

75 Brüsseli Ia määruse artikli 6 lõike 1 kohaldamine tähendaks seda, et riigisisese kohtu võimalik kohtualluvus on juhuslikku laadi, sest iga liikmesriigi õiguses määratakse kindlaks, kas selle liikmesriigi kohtud võivad niisugust vaidlust lahendada, mis võib viia selleni, et lõpuks ei ole pädev mitte ükski liikmesriigi kohus. Selline tagajärg on käesolevas asjas isegi eriti tõenäoline, sest hageja elukoht – nagu ka ELi eriesindajal Bosnias ja Hertsegoviinas – on kolmandas riigis, Ühendkuningriigis, ega ole ilmne, et käesolev vaidlus on seotud ühe või teise liikmesriigiga, mis võiks õigustada niisuguse liikmesriigi kohtu pädevust.

76 Ent, nagu on märgitud eespool punktides 48 ja 49, ei saa Üldkohus lepingulist laadi vaidluses, mille üks pool on liit, loobuda oma ELTL artiklitest 263 ja 268 tulenevast pädevusest, kui selle tagajärjel jääksid liidu institutsioonide, organite ja asutuste aktid või liidu tekitatud kahju hüvitamise nõue väljapoole igasugust liidu või liikmesriikide kohtulikku kontrolli.

77 Neil asjaoludel peab Üldkohus analüüsima, kas esimese ja teise nõude raames esitatud taotlused kuuluvad tema nendest sätetest tulenevasse pädevusse, ning vajaduse korral tunnistama end pädevaks neid nõudeid lahendama.

78 Sellega seoses on Üldkohus ELTL artikli 263 alusel pädev tegema otsuse hageja esimese nõude raames esitatud taotluse kohta, mis puudutab ülesütlemisotsuse õiguspärasust, mille on teinud aluslepingute kohaselt asutatud liidu üksus, nimelt ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas, ning mis tuleb seega omistada liidu institutsioonile, organile või asutusele. Seega tuleb asuda seisukohale, et selle nõude raames taotleb hageja nimetatud otsuse tühistamist. Samuti tuleb

osas, milles hageja taotleb selles nõudes rahalist hüvitist ülesütlemisotsusega väidetavalt tekitatud mittevaralise kahju eest, käsitada seda taotlust nii, et sellega taotletakse liidu lepinguvälise vastutuse tuvastamist, milleks Üldkohus on ELTL artikli 268 alusel pädev.

79 Mis puudutab lisaks hageja taotlust, mille ta esitas esimese nõude raames ning milles ta palub, et Üldkohus ennistaks ta ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas töötajate hulka, siis niisugune taotlus tuleb jätta läbi vaatamata, sest Üldkohtul ei ole selle lahendamiseks pädevust.

80 Vastavalt kohtupraktikale ei saa liidu kohus nimelt üldjuhul teha liidu institutsioonile, organile või asutusele ettekirjutusi, ilma et ta sekkuks haldusvõimu pädevusse (vt 2. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus Strack *vs.* komisjon, C-127/13 P, EU:C:2014:2250, punkt 145 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 9. septembri 2020. aasta kohtuotsus P. Krücken Organic *vs.* komisjon, T-565/18, ei avaldata, EU:T:2020:395, punkt 23 ja seal viidatud kohtupraktika). See põhimõte kohaldub põhimõtteliselt ka kahju hüvitamise hagile, mille raames hageja palub kohustada institutsiooni võtma väidetava kahju hüvitamiseks teatud meetmeid (vt selle kohta 14. jaanuari 2004. aasta kohtumäärus Makedoniko Metro ja Michaniki *vs.* komisjon, T-202/02, EU:T:2004:5, punkt 53, ning 17. detsembri 2008. aasta kohtumäärus Portela *vs.* komisjon, T-137/07, ei avaldata, EU:T:2008:589, punkt 46).

81 On tõsi, et ELTL artikkel 268 ja artikli 340 teine lõik, mis käsitlevad liidu lepinguvälist vastutust, võimaldavad välja mõista mitterahalise hüvitise, mis võib – kui see vastab lepinguvälist vastutust reguleeriva liikmesriikide õiguse ühistele üldpõhimõtetele – kujutada endast vajaduse korral ettekirjutust midagi teha või tegemata jätta, mis võib suunata kostjaks olevat institutsiooni teatud viisil tegutsema (3. septembri 2013. aasta kohtumäärus Idromacchine jt *vs.* komisjon, C-34/12 P, ei avaldata, EU:C:2013:552, punkt 29; vt selle kohta ka 10. mai 2006. aasta kohtuotsus Galileo International Technology jt *vs.* komisjon, T-279/03, EU:T:2006:121, punkt 63).

82 Selline võimalus on siiski mõeldav üksnes erijuhtudel, kus hageja tugineb kahjule, mida ei saa hüvitise maksmisega täielikult hüvitada ja mille iseloomulikud tunnused nõuavad, et tehtaks ettekirjutus midagi teha või tegemata jätta, eelkõige juhul, kui sellise ettekirjutuse eesmärk on teha lõpp kahju põhjustanud asjaolule, mille mõju kestab. Käesoleval juhul see nii ei ole, sest hageja sai välja arvutada ülesütlemisotsusega talle väidetavalt tekitatud varalise kahju ulatuse, mille suuruseks ta hindab 393 850,08 eurot, mis vastab töötasule, mis tal ametikohustuste lõppemise tõttu kolm aastat saamata jäi.

83 Kuna esimeses nõudes palub hageja lisaks tema tööle ennistamise nõudele teise võimalusena seda, et kostjatelt mõistetaks tema kasuks välja 393 850,08 eurot talle ülesütlemisotsusega väidetavalt tekitatud varalise kahju eest, siis tuleb sellist nõuet käsitada nii, et sellega taotletakse liidu lepinguvälise vastutuse tuvastamist, milleks Üldkohus on ELTL artikli 268 alusel pädev.

84 Viimaks, mis puudutab teist nõuet, siis ühest küljest tuleb taotlust, et Üldkohus kvalifitseeriks tema töölepingu ümber tähtajatuks töölepinguks, käsitada taotlusena teha ettekirjutus ELi eriesindajale Bosnias ja Hertsegoviinas kui hageja tööandjale (vt eespool punkt 66). Eespool punktis 80 meelde tuletatud kohtupraktika kohaselt ei ole Üldkohus aga pädev sellist taotlust lahendama. Lisaks, isegi kui eeldada, et sellist nõuet tuleb käsitada nii, et selle eesmärk on hüvitada tähtajatu töölepingu sõlmimata jätmisega tekitatud kahju, ei ole tegemist niisuguse juhtumiga, kus Üldkohus võiks teha eespool punktis 81 viidatud kohtupraktikale tuginedes ettekirjutuse. Nimelt võib lepingu, milles on töötasu kindlaks määratud, sõlmimata jätmisest tekkinud võimaliku kahju vajaduse korral hüvitada nii, et Üldkohus mõistab liidult hageja kasuks välja teatud rahasumma.

85 Teisest küljest ei ole ka teise nõude raames esitatud taotlus, et Üldkohus tuvastaks kostjate lepinguliste kohustuste rikkumise, esitatud selleks, et põhjendada tühistamisnõuet ELTL artikli 263 tähenduses. Samuti ei ole see taotlus esitatud selleks, et põhjendada niisugust kahju hüvitamise taotlust, mida Üldkohus võiks analüüsida ELTL artikli 268 kohaselt. Järelikult tuleb sellist taotlust käsitada nii, et sellega taotletakse üksnes seda, et Üldkohus teeks õigusliku avalduse. Ent Üldkohtule aluslepingutest, eelkõige ELTL artiklitest 263 ja 268 tulenev pädevus ei võimalda tal võtta seisukohta üldise või põhimõttelise avaldusega (vt selle kohta 9. detsembri 2003. aasta kohtumäärus Itaalia *vs.* komisjon, C-224/03, ei avaldata, EU:C:2003:658, punktid 20 ja 21; 21. märtsi 2012. aasta kohtuotsus Fulmen ja Mahmoudian *vs.* nõukogu, T-439/10 ja T-440/10, EU:T:2012:142, punkt 41, ning 25. oktoobri 2011. aasta kohtumäärus DMA Die Marketing Agentur ja Hofmann *vs.* Austria, T-472/11, ei avaldata, EU:T:2011:631, punkt 10).

86 Seega tuleb teine nõue jätta Üldkohtu pädevuse puudumise tõttu tervikuna läbi vaatamata.

Järeldus

87 Kõike eeltoodut arvesse võttes tuleb esiteks tagasi lükata vastuväited osas, milles need tuginevad Üldkohtu pädevuse puudumisele teha otsus esimese nõude kohta ülesütlemisotsuse tühistamise taotluse osas, milleks Üldkohus on ELTL artikli 263 alusel pädev, ning samuti seoses hageja rahalise hüvitise taotlustega talle selle otsusega väidetavalt tekitatud mittevaralise ja varalise kahju eest, mille lahendamiseks on Üldkohus ELTL artikli 268 alusel pädev.

88 Teiseks tuleb hageja esimese nõude raames esitatud taotlus, milles ta palub, et ELi eriesindajat Bosnias ja Hertsegoviinas kohustataks teda oma töötajate hulka ennistama, jätta pädevuse puudumise tõttu läbi vaatamata.

89 Kolmandaks tuleb teine nõue jätta pädevuse puudumise tõttu läbi vaatamata.

Asja läbivaatamist takistavad asjaolud, mis puudutavad hagiavalduse vorminõuete järgimata jätmist

90 Nõukogu, Euroopa välisteenistus ning ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas väidavad, et hagiavaldus ei vasta kodukorra artiklis 76 sätestatud vorminõuetele. Koos või eraldi väidavad nad, et selged ei ole esiteks nõuded tervikuna, teiseks nende õiguslikud alused, kolmandaks eelkõige neljas nõue ja neljandaks nõuete põhjendamiseks esitatud väited.

91 Vastavalt Euroopa Liidu Kohtu põhikirja artikli 21 esimesele lõigule, mida kohaldatakse Üldkohtu menetluses sama põhikirja artikli 53 esimese lõigu ja kodukorra artikli 76 punkti d alusel, tuleb hagiavalduses märkida vaidluse ese, esitatud väited ja argumendid ning lühike ülevaade väidetest. Need elemendid peavad olema piisavalt selged ja täpsed, et kostja saaks ette valmistada kaitse ja Üldkohus lahendada hagi vajaduse korral ilma täiendava teabeta. Õiguskindluse ja hea õigusemõistmise tagamiseks peavad selleks, et hagi oleks vastuvõetav, selle aluseks olevad peamised õiguslikud ja faktilised asjaolud kas või kokkuvõtlikult, ent seostatult ja arusaadavalt tulenema hagiavalduse tekstist (vt 25. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus BSCA *vs.* komisjon, T-818/14, EU:T:2018:33, punkt 95 ja seal viidatud kohtupraktika).

92 Lisaks on hageja see, kes peab valima oma hagi õigusliku aluse, mitte liidu kohus ei pea ise valima asjakohaseimat õiguslikku alust (vt 15. märtsi 2005. aasta kohtuotsus Hispaania *vs.* Eurojust, C-160/03, EU:C:2005:168, punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

93 Liidu institutsiooni poolt väidetavalt tekitatud kahju hüvitamise nõuet sisaldavas hagiavalduses peavad olema esitatud andmed, mis võimaldavad kindlaks teha hageja poolt institutsioonile etteheidetava käitumise, põhjused, miks ta leiab, et sellise käitumise ja talle väidetavalt tekitatud kahju vahel on põhjuslik seos, ning selle kahju laad ja ulatus (vt 2. märtsi 2010. aasta kohtuotsus Arcelor *vs.* parlament ja nõukogu, T-16/04, EU:T:2010:54, punkt 132 ning seal viidatud kohtupraktika).

94 Käesolevaid asja läbivaatamist takistavaid asjaolusid tuleb analüüsida nendest kaalutlustest lähtudes.

95 Peale selle tuleb käesolevaid asja läbivaatamist takistavaid asjaolusid analüüsides piirduda hageja muude taotlustega, arvestades et hageja taotlus, et ta ennistataks ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas töötajate hulka, ning teised tema teise nõude raames esitatud taotlused jäeti Üldkohtu pädevuse puudumise tõttu läbi vaatamata (vt eespool punktid 88 ja 89).

Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et hageja nõuded ei ole tervikuna selged

96 Nõukogu rõhutab, et hagiavalduse *petitum*'is esitatud nõuete loetelus on kolm nõuet, samas kui hagiavalduse õiguslikke põhjendusi käsitlevas osas on mainitud vaid kaht.

97 Hageja nõuetest, nagu need on esitatud hagiavalduse alguses ja lõpus ning kokku võetud eespool punktis 24, nähtub siiski, et hageja nõuded koosnevad esiteks kolmest esimese võimalusena esitatud taotlusest ja teiseks ühest teise võimalusena esitatud taotlusest.

98 Vastupidi sellele, mida väidab nõukogu, on see esitusviis kooskõlas kahe nõude mainimisega hagiavalduse õiguslikke põhjendusi käsitlevas osas. Nimelt selgub selle osa lugemisel, et ühelt poolt osutab hagiavalduse viide „esimesele põhinõudele" tema kolmele peamisele taotlusele, mis on loetletud eespool punkti 24 esimeses kuni kolmandas taandes kokku võetud nõuetes. Teiselt poolt on hagiavalduses mainitud „teine nõue" teisejärgulist laadi ja vastab seega eespool punkti 24 neljandas taandes kokku võetud neljandale nõudele.

99 Järelikult tuleb tagasi lükata asja läbivaatamist takistav asjaolu, et hageja nõuded ei ole tervikuna selged.

Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et hagi õiguslik alus ei ole selge

100 Nõukogu, Euroopa välisteenistus ning ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas väidavad, et hagi õiguslik alus ei ole piisavalt selge.

101 On tõsi, et hagiavaldus on selle esitamise aluseks olevate sätete osas teataval määral ebatäpne. Hagiavalduse esimesel leheküljel on nimelt pealkiri „Tühistamis- ja kahju hüvitamise hagi" ning seal on märgitud, et hageja „esitab ELTL artiklite 263, 268 ja 272 alusel tühistamis- ja kahju hüvitamise hagi".

102 Esiteks selgub vaatamata hagiavalduse ebatäpsustele hagiavalduse nende osade lugemisel, mis on pühendatud Üldkohtu pädevusele ja õiguslikele põhjendustele, siiski, et esimest nõuet esitades tugines hageja esimese võimalusena ELTL artiklile 272 ja büroo juhataja kohusetäitja lepingus sisalduvale vahekohtuklauslile Üldkohtu kasuks. Lisaks nähtub hagiavaldusest, et see nõue on esitatud teise võimalusena ELTL artiklite 263 ja 268 alusel, nagu hageja kohtuistungil kinnitas.

103 Teiseks palub hageja kolmandas nõudes ELTL artikli 268 alusel hüvitist kahju eest, mis on seotud nõukogu, komisjoni ja Euroopa välisteenistuse valikutega selles osas, milline on ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas rahvusvaheliste lepinguliste töötajate töölevõtmist ja personalihaldust puudutav poliitika, nagu hageja kinnitas ka oma seisukohtades pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväidete kohta.

104 Kolmandaks on neljandas nõudes, mis esitati teise võimalusena, juhul kui põhinõuded jäetakse läbi vaatamata, sõnaselgelt viidatud liidu lepinguvälisele vastutusele. Sellest järeldub, et see nõue põhineb ELTL artiklil 268.

105 Eeltoodut arvestades tuleb tagasi lükata asja läbivaatamist takistav asjaolu, et hagi õiguslik alus ei ole selge.

Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et eelkõige neljas nõue ei ole selge

106 Nõukogu väidab, et neljandas nõudes ei ole piisavalt selgelt välja toodud kolme liidu lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimust.

107 Peale selle väidab komisjon sisuliselt, et neljas nõue ei ole selge, sest hageja ei määratle erinevate kostjate osa vastutusest ega viga, mida saaks neile ette heita. Liidu õiguses ei tunta aga kollektiivset ja ühtset vastutust.

108 Vaatamata nendele vastuväidetele on hagiavalduse sisust piisavalt selgelt aru saada, et hageja esitab neljanda nõude teise võimalusena juhuks, kui tema kolm esimest nõuet jäetakse vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata või põhjendamatuse tõttu rahuldamata. Hageja sõnul tuleneb niisugune rahuldamata jätmine tingimata sellest, et nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus ei ole kehtestanud piisavalt selget õiguslikku raamistikku, mis võimaldaks tal eelkõige pöörduda ettenähtud tingimustele vastavalt kohtusse, mille saab kindlaks määrata. Ta heidab seega ette võrdse kohtlemise ja diskrimineerimiskeelu põhimõtte, õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtte, hea halduse põhimõtte ning hoolitsemiskohustuse rikkumist. Seetõttu palub ta hüvitada kahju, mille suurus on hinnanguliselt 400 000 eurot.

109 Mis puudutab komisjoni argumenti, et vigu, mida neljandas nõudes nimetatud kolmele kostjale ette heidetakse, ei ole kindlaks tehtud, siis see asjaolu ei sea selle nõude vastuvõetavusele takistusi, sest hagiavalduse sisust selgub, et hageja hinnangul oleksid kõik need kostjad võinud osaleda ÜVJPga seotud lepinguliste töötajate suhtes kohaldatava üldise korra kehtestamises. Komisjon eksib ka siis, kui heidab hagejale ette, et viimane ei määratlenud iga kostja „osa vastutusest“. Vastupidi sellele, mida ta väidab, tuleneb 13. novembri 1973. aasta kohtuotsusest Werhahn Hansamühle jt *vs.* nõukogu ja komisjon (63/72–69/72, EU:C:1973:121, punkt 8), et lepinguvälise vastutuse hagi raames ei ole vastuvõetamatu solidaarvastutuse nõue mitme institutsiooni vastu, kellele on omistatav vastutuse aluseks olev asjaolu.

110 Järelikult tuleb tagasi lükata asja läbivaatamist takistav asjaolu, et neljas nõue ei ole selge.

Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et erinevate nõuete toetuseks esitatud väited ei ole selged

111 Nõukogu sõnul ei ilmne hagiavaldusest selgelt iga nõude kohta esitatud väiteid.

112 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et hageja põhjendab esimest nõuet ainsa väitega, mille kohaselt on rikutud võrdse kohtlemise põhimõtet üldiselt, eelkõige selles osas, milles see on kaitstud Briti õigusega. Ühelt poolt tuleneb selline rikkumine ülesütlemisotsuse aluseks olevast põhjendusest, nimelt hageja kodakondsusest. Teiselt poolt väidab hageja, et teda koheldi ebavõrdselt võrreldes Ühendkuningriigi ametnike ja teenistujatega, kelle suhtes kohaldatakse liidu muude teenistujate teenistustingimusi (edaspidi „teenistustingimused“), sest neile tehtud erandi kohaselt oleksid nad võinud säilitada oma ametikoha vaatamata Ühendkuningriigi liidust väljaastumisele. Lisaks selgub hagiavaldusest ka see, et hageja nõuab talle ülesütlemisotsuse väidetavalt diskrimineerivast põhjendusest tuleneva mittevaralise kahju hüvitamist summas 10 000 eurot ning sama otsusega tekitatud varalise kahju hüvitamist, kohustades kostjaid maksma talle 393 850,08 euro suurust hüvitist.

113 Teiseks nähtub hagiavalduse sisust, et kolmandas nõudes heidab hageja nõukogule, komisjonile ja Euroopa välisteenistusele ette seda, et nad ei ole kehtestanud teenistustingimustega sarnast õiguslikku regulatsiooni, mis kohalduks eelkõige ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas ÜVJP raames tööle võetud rahvusvaheliste lepinguliste töötajate suhtes, või kui see ei olnud võimalik, siis seda, et nad ei kohaldanud nende töötajate suhtes teenistustingimusi. Niisugune tegevusetus on ühelt poolt vastuolus ELTL artikliga 336, tuues teiselt poolt kaasa ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas rahvusvaheliste lepinguliste töötajate suhtes diskrimineeriva süsteemi loomise võrreldes teenistustingimustega hõlmatud lepinguliste töötajatega, eelkõige nende töötajatega, kes töötavad selles riigis ELi eriesindaja juures liidu delegatsiooni juhina. Hageja sõnul põhjustas see ebavõrdne kohtlemine talle kahju, mille hüvitamist ta selle nõude raames nõuab ning mis vastab nende õiguste ja toetuste summale, mis tal oleks olnud, kui ta oleks võetud tööle teenistustingimustega hõlmatud ajutise teenistujana.

114 Kolmandaks väidab hageja neljanda nõude kohta sisuliselt, et juhul, kui tema kolm esimest nõuet jäetakse rahuldamata, tuleneb selline rahuldamata jätmine piisavalt selge õigusliku raamistiku puudumisest, mis oleks tal võimaldanud vastavalt piisavalt kindlaks määratud menetlusele ja tingimustele kohtusse pöörduda (vt eespool punkt 108). Hagiavalduse sisust nähtub, et hageja väidab eelkõige, et kuna nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus ei ole sellist õiguslikku raamistikku ette näinud, on nad rikkunud võrdse kohtlemise ja diskrimineerimiskeelu põhimõtet, õiguskindluse põhimõtet, õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet, hea halduse põhimõtet ja hoolitsemiskohustust.

115 On tõsi, et mõnes neljanda nõude raames esitatud väites, mis puudutavad väidetavat üksikisikute kaitse põhimõtte ja Euroopa hea halduse tava eeskirja rikkumist, ei ole esitatud ühtki arutluskäiku, millest selguks, milles need rikkumised seisnesid. Kuigi need väited ei vasta kodukorra artikli 76 punkti d nõuetele, ei too see kaasa neljanda nõude vastuvõetamatust tervikuna, sest eespool punktis 114 loetletud väited toetavad seda nõuet piisavalt selgelt.

Järeldus

116 Kõike eeltoodut arvesse võttes tuleb tagasi lükata asja läbivaatamist takistavad asjaolud, mis tuginevad sellele, et hageja ei ole järginud kodukorra artiklis 76 sätestatud vorminõudeid.

Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et kolmas ja neljas nõue on vastuvõetamatud personalieeskirjade artiklites 90 ja 91 ette nähtud kohtueelse menetluse järgimata jätmise tõttu

117 Nõukogu väidab, et kolmas ja neljas nõue on vastuvõetamatud, sest neile ei eelnenud ELTL artiklis 270 ette nähtud kohtueelset menetlust. Ta leiab, et kuna nende nõuete raames palub hageja hüvitada kahju, mis vastab summadele, mis ta oleks saanud, kui tema järjestikused tähtajalised töölepingud oleks sõlmitud mitte ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas, vaid asutusega, kes on pädev sõlmima lepinguid teenistustingimuste tähenduses, siis oleks ta personalieeskirjade artikli 90 lõike 1 kohaselt pidanud esitama nende lepingute ümberkvalifitseerimise taotluse ja kahju hüvitamise nõude tema hinnangul pädevale asutusele.

118 ELTL artikkel 270 koostoimes ELTL artikli 256 lõikega 1 annab Üldkohtule pädevuse lahendada „liidu ning tema ametnike ja muude teenistujate vahelis[i] vaidlus[i] neis piirides ja neil tingimustel, mis on kindlaks määratud [personalieeskirjades ja teenistustingimustes]“. Õiguskaitsevahendid, eelkõige tähtajad ja menetlusnormid, on sätestatud personalieeskirjade artiklites 90 ja 91, millele viidatakse teenistustingimuste artiklis 46.

119 Sellega seoses tuleneb kohtupraktikast, et neid õiguskaitsevahendeid ei kohaldata mitte ainult isikute suhtes, kes on ametniku või muu kui kohaliku teenistuja staatuses, vaid ka nende isikute suhtes, kes sellist staatust taotlevad (vt 23. jaanuari 1997. aasta kohtuotsus Coen, C-246/95, EU:C:1997:33, punkt 17 ja seal viidatud kohtupraktika).

120 Käesolevas asjas tuleb rõhutada, et ELTL artikli 268 alusel esitatud kolmandas nõudes palub hageja Üldkohtul mõista nõukogult, komisjonilt ja Euroopa välisteenistuselt välja hüvitis kahju eest, mille nad tekitasid talle oma väidetava tegevusetusega ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas heaks töötavate rahvusvaheliste lepinguliste töötajate suhtes kohaldatava regulatsiooni kehtestamisel või vähemalt sellega, et nad ei laiendanud teenistustingimuste kohaldamist ka nendele töötajatele. Niisuguse tegevusetuse tagajärjel võeti hageja süstemaatiliselt tööle selle ELi eriesindaja lepingulise töötajana Briti õiguse alusel sõlmitud tähtajaliste töölepingutega, mis tõi kaasa diskrimineerimise võrreldes sama ELi eriesindaja juures töötavate ajutiste teenistujatega, kes on hõlmatud teenistustingimustega.

121 Selles kontekstis väidab hageja, et talle oleks tulnud anda Euroopa välisteenistuse ajutise teenistuja staatus, „kui ei ole mõnd muud kohaldatavat õiguslikku staatust“, ning nõuab kahju hüvitamist, mis vastab hüvitistele ja toetustele, millele tal oleks olnud õigus teenistustingimuste alusel tööle võetud ajutise teenistujana, „kui ei kohaldata mõnd muud võrdlusraamistikku“. Lisaks märkis hageja oma seisukohtades pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväidete kohta, et ta „ei taotle oma lepingu ümberkvalifitseerimist ajutise teenistuja lepinguks“.

122 Mis puudutab neljandat nõuet, siis hageja ei väida ka seda, et ta on ajutine teenistuja teenistustingimuste tähenduses, vaid palub sisuliselt teise võimalusena – juhul, kui kolm esimest nõuet jäetakse rahuldamata – hüvitada kahju, mis tekkis talle selge, eelkõige kohtusse pöördumist võimaldava õigusliku regulatsiooni puudumisest.

123 Neil asjaoludel on kolmandas ja neljandas nõudes esitatud kahju hüvitamise nõuded ELTL artikli 268, mitte ELTL artikli 270 kohaldamisalas, mistõttu ei saa hagejale personalieeskirjade artiklites 90 ja 91 ette nähtud kohtueelse menetluse järgimata jätmist ette heita.

124 Sellest järeldub, et asja läbivaatamist takistav asjaolu, et kolmas ja neljas nõue on vastuvõetamatud personalieeskirjade artiklites 90 ja 91 ette nähtud kohtueelse menetluse järgimata jätmise tõttu, tuleb tagasi lükata.

Asja läbivaatamist takistavad asjaolud, mis on seotud kostja või kostjate kindlakstegemisega

125 Nõukogu, komisjon ja Euroopa välisteenistus leiavad, et nad ei saa olla kostjaks esimese ja teise nõude osas, sest nad ei ole kunagi olnud kõnealuse lepingu pooled ja nende roll seoses ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas ei puuduta ELi eriesindaja lepinguliste töötajate haldamist. Eelkõige ei saa neile omistada ülesütlemisotsust, sest selle võttis vastu ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas, keda tuleb pidada esimese nõude osas kostjaks olla võivaks liidu organiks.

126 Peale selle väidab komisjon kolmanda nõude kohta, et talle ei saa omistada otsust kasutada ÜVJPga seotud üksustesse tööle võetud rahvusvaheliste lepinguliste töötajate puhul järjestikuseid tähtajalisi töölepinguid. Selles küsimuses rõhutab ta, et nõukogu on pädev võtma vajaduse korral vastu otsuse, millega määratakse kindlaks ÜVJPga seotud töötajate staatus.

127 Hageja omalt poolt selgitab, et ta nimetas hagiavalduses neli kostjat seetõttu, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas ei ole sõltumatu, sest ta on alluvussuhtes nii nõukogu, komisjoni kui ka Euroopa välisteenistusega. Ta rõhutab, et nõukogu nimetab kõnealuse ELi eriesindaja ametisse, et komisjon vastutab selle ELi eriesindaja volituste täitmise järelevalve eest ning et Euroopa välisteenistus on sama ELi eriesindaja tööandja. Lisaks väidab hageja, et kolmas nõue ei puuduta ELi eriesindajat Bosnias ja Hertsegoviinas, sest tal ei ole tema juures töötavate rahvusvaheliste lepinguliste töötajate töölevõtmise raamistiku kehtestamise pädevust.

128 Arvestades seda, et Üldkohtu pädevuse puudumise tõttu jäeti rahuldamata hageja taotlus ennistada ta ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas töötajate hulka ning teise nõude raames esitatud taotlused (vt eespool punktid 88 ja 89), tuleb käesolevaid asja läbivaatamist takistavaid asjaolusid analüüsides piirduda hageja muude nõuetega.

Esimene nõue

129 Nagu on märgitud eespool punktis 87, on Üldkohus pädev analüüsima esimest nõuet ELTL artikli 263 alusel ülesütlemisotsuse tühistamise taotluse osas ning ELTL artikli 268 alusel osas, milles taotletakse rahalist hüvitist selle otsusega väidetavalt tekitatud mittevaralise ja varalise kahju eest.

130 Sellega seoses saab ELTL artikli 263 esimese lõigu sõnastuse kohaselt ühelt poolt esitada tühistamishagi õigusaktide peale, mille on andnud teatud selles sättes nimetatud institutsioonid, ja ka laiemalt nende õigusaktide peale, mille andjateks on liidu organid või asutused, juhul kui tegemist on siduvaid õiguslikke tagajärgi tekitavate õigusaktidega (4. juuni 2013. aasta kohtumäärus Elitaliana *vs.* Eulex Kosovo, T-213/12, EU:T:2013:292, punkt 19). Tühistamishagi tuleb seega esitada liidu institutsiooni, organi või asutuse vastu, kes kõnealuse akti vastu võttis (vt 19. novembri 2018. aasta kohtumäärus Iccrea Banca *vs.* komisjon ja SRB, T-494/17, EU:T:2018:804, punkt 19 ning seal viidatud kohtupraktika).

131 Teiselt poolt on Üldkohus ELTL artikli 268 ja artikli 340 teise lõigu kohaselt lepinguvälise vastutuse valdkonnas pädev lahendama ainult liidu institutsioonide või liidu teenistujate poolt nende ülesannete täitmisel tekitatud kahju hüvitamist puudutavaid vaidlusi. ELTL artikli 340 teises lõigus kasutatud mõiste „institutsioon“ ei hõlma ainult ELL artikli 13 lõikes 1 loetletud liidu institutsioone, vaid ka muid liidu organeid ja asutusi, kes on aluslepingutega loodud selleks, et aidata kaasa liidu eesmärkide saavutamisele (vt selle kohta 10. aprilli 2002. aasta kohtuotsus Lamberts *vs.* ombudsman, T-209/00, EU:T:2002:94, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).

132 Liidu lepinguvälise vastutuse hagi raames esindab liitu Üldkohtus seega institutsioon, organ või asutus, kellele on omistatav vastutuse aluseks olev asjaolu (vt selle kohta 6. jaanuari 2015. aasta kohtumäärus Kendrion *vs.* Euroopa Liit, T-479/14, ei avaldata, EU:T:2015:2, punkt 15 ja seal viidatud kohtupraktika).

133 Käesoleval juhul on esimene nõue seotud ülesütlemisotsusega, mis on omistatav ELi eriesindajale Bosnias ja Hertsegoviinas. Seega tuleb analüüsida, kas nimetatud ELi eriesindajat saab pidada liidu organiks või asutuseks, kes võib olla kostja ELTL artiklite 263 ja 268 alusel esitatud hagi raames.

134 Sellega seoses tuleb selleks, et selgitada välja, kas liidu organisatsioonilisse ülesehitusse või selle juurde kuuluvat üksust või struktuuri võib pidada liidu organiks või asutuseks, kontrollida, kas kõnealuse üksuse või struktuuri staatust reguleerivate sätete kohaselt on sel üksusel või struktuuril piisav õigusvõime, et teda saaks pidada liidu autonoomseks organiks ja tunnustada tema pädevust olla kostja (vt selle kohta 4. juuni 2012. aasta kohtumäärus Elti *vs.* liidu Montenegro delegatsioon, T-395/11, EU:T:2012:274, punktid 27–29). Eelkõige saab küsimuse all olevat üksust või struktuuri pidada liidu organiks või asutuseks siis, kui tal on ühelt poolt liidu toimimisega lahutamatult seotud volitused, ja teiselt poolt siis, kui ta on õiguslikult eraldiseisev olemasolevatest liidu institutsioonidest, organitest ja asutustest (vt selle kohta analoogia alusel 3. märtsi 2022. aasta kohtumäärus komisjon *vs.* nõukogu, C-551/21, EU:C:2022:163, punkt 14).

135 Seoses ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas tuleb kõigepealt märkida, et nõukogu nimetas ta ELL artikli 33 alusel ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja (edaspidi „kõrge esindaja“) ettepanekul põhjal ametisse, et ta kasutaks „volitusi teatavates poliitikaküsimustes“ (vt eespool punkt 3). Seega on sellele ELi eriesindajale antud volitus, mis on liidu toimimisega lahutamatult seotud.

136 Seejärel on otsuse 2019/1340 artikli 4 lõikes 1 ette nähtud, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas „vastutab oma volituste täitmise eest“. Kuigi selles sättes on samuti ette nähtud, et see ELi eriesindaja „tegutseb kõrge esindaja alluvuses“, puudutab see alluvus üksnes ELi eriesindaja volituste täitmist, nagu see on määratletud sama otsuse artiklis 3, mitte aga haldustegevust sama volituse raames eelkõige personaliküsimustes.

137 Lisaks nähtub mitmest otsuse 2019/1340 sättest, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas on teistest liidu institutsioonidest, organitest ja asutustest õiguslikult eraldiseisev. Sellega seoses annavad selle otsuse artikli 5 lõiked 2 ja 3 sellele ELi eriesindajale ühelt poolt õigusvõime hankemenetluste korraldamiseks ja kaupade ostmiseks ning kohustavad teda sõlmima komisjoniga lepingu tema kulude haldamise suhtes. Teiselt poolt, nagu on märgitud eespool punktis 63, võimaldab nimetatud otsuse artikli 6 lõige 2 samal ELi eriesindajal võtta tööle liidu institutsioonide või Euroopa välisteenistuse lähetatud töötajaid.

138 Viimasena on ELi eriesindajal Bosnias ja Hertsegoviinas oma lepinguliste töötajate haldamisel õigusvõime, mis võimaldab tal autonoomselt tegutseda. Esiteks nähtub otsuse 2019/1340 artikli 6 lõigetest 1 ja 2, et see ELi eriesindaja „vastutab […] oma meeskonna moodustamise eest“ ja et tal on õigusvõime sõlmida lepinguid rahvusvaheliste töötajate töölevõtmiseks, kelle ta valib, ilma et tal oleks vaja teiste liidu institutsioonide, organite, asutuste või ametite heakskiitu, kusjuures nõukogu ja komisjoni tuleb sellest tagantjärele teavitada (vt eespool punktid 63 ja 64). Teiseks on selles otsuses nimetatud „ELi eriesindaja [Bosnias ja Hertsegoviinas] isikkoosseisu liikmed“ (artikkel 7), „tema meeskonna liikmed“ (artikkel 8), „[tema] otsesesse alluvusse kuuluvad isikkoosseisu liikmed“ (artikkel 10) ning „ELi eriesindaja [Bosnias ja Hertsegoviinas] ja tema isikkoosseisu liikmed“ (artikkel 13).

139 Järelikult tuleb käesoleva kohtuasja huvides, mis puudutab ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas personalihaldusega seotud küsimusi, võrdsustada ta liidu organite ja asutustega, kes võivad olla kostjad ELTL artiklite 263 ja 268 alusel esitatud hagi raames eespool punktides 130–132 viidatud kohtupraktika tähenduses. Sellest tulenevalt on esimene nõue vastuvõetav osas, mis puudutab ELi eriesindajat Bosnias ja Hertsegoviinas.

140 Mis puudutab nõukogu, siis on tõsi, et see institutsioon nimetab ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas ametisse, määratleb tema volituste tingimused ja kestuse ning võib otsustada volituste kehtivuse enne tähtaega lõpetada. See asjaolu ei sea siiski kahtluse alla selle ELi eriesindaja autonoomsust ja õigusvõimet oma töötajate haldamisel, nagu on tuvastatud eespool punktis 138. Peale selle – kuigi otsuse 2019/1340 artikli 4 lõikes 2 on sätestatud, et nõukogu annab poliitika- ja julgeolekukomitee kaudu sellele ELi eriesindajale strateegilisi juhtnööre ja poliitilisi suuniseid – puudutab esimene nõue üksnes selle ELi eriesindaja personalihalduse küsimusi ega ole seega seotud tema strateegiliste või poliitiliste tegevustega. Sellest järeldub, et see nõue on nõukogu puudutavas osas vastuvõetamatu.

141 Mis puudutab komisjoni, siis tuleb tõdeda, et otsuse 2019/1340 artikli 5 lõike 3 kohaselt on komisjon ning ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas sõlminud kulude haldamise kohta lepingu ning viimane annab komisjonile kõigist kuludest aru. Seega seisneb komisjoni ELi eriesindajaga Bosnias ja Hertsegoviinas seotud roll tema volituste täitmise järelevalves. Esimene nõue puudutab aga ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas töötajate haldamist, mitte eelarve täitmist. Järelikult tuleb jätta esimene nõue komisjoni puudutavas osas vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata (vt analoogia alusel 19. juuli 2016. aasta kohtuotsus H *vs.* nõukogu jt, C-455/14 P, EU:C:2016:569, punkt 65).

142 Mis puudutab Euroopa välisteenistust, siis vastab tõele, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas on ka selles riigis asuva liidu delegatsiooni juht, täites seda ametikohta Euroopa välisteenistuse ajutise teenistujana. Siiski allkirjastas ELi eriesindaja esiteks kõnealuse lepingu ja sellele eelnenud tähtajalised töölepingud üksnes ELi eriesindajana, viitamata sellele, et ta on liidu delegatsiooni Bosnias ja Hertsegoviinas juht. Teiseks on 26. juuli 2010. aasta otsuse 2010/427/EL, millega määratakse kindlaks Euroopa välisteenistuse korraldus ja toimimine (ELT 2010, L 201, lk 30), artikli 1 lõikes 4 ette nähtud, et Euroopa välisteenistus „koosneb keskasutusest ning kolmandatesse riikidesse ja rahvusvahelistesse organisatsioonidesse lähetatud liidu delegatsioonidest“, ilma et see hõlmaks ELi eriesindajaid. Kolmandaks nähtub toimiku materjalidest, eelkõige Euroopa välisteenistuse 16. märtsi 2016. aasta töödokumendist, et ELi eriesindaja töötajaid kolmandas riigis ei saa samastada selles riigis liidu delegatsiooni töötajatega, sealhulgas juhul, kui – nagu Bosnia ja Hertsegoviina puhul – ELi eriesindaja ja liidu delegatsiooni juht on sama isik. Järelikult on esimene nõue Euroopa välisteenistust puudutavas osas vastuvõetamatu.

Kolmas nõue

143 Nagu on märgitud eespool punktis 132, esindab liidu lepinguvälise vastutuse tuvastamise hagi raames liitu Üldkohtus institutsioon, organ või asutus, kellele on omistatav vastutuse aluseks olev asjaolu.

144 Käesoleval juhul esitab hageja ELTL artikli 268 alusel esitatud kolmandas nõudes diskrimineerimisel põhineva kahju hüvitamise taotluse. Selles taotluses heidab ta nõukogule, komisjonile ja Euroopa välisteenistusele ette, et nad ei kohaldanud ÜVJP raames tööle võetud rahvusvaheliste lepinguliste töötajate suhtes teenistustingimusi või et nad ei kehtestanud nende töötajate jaoks teenistustingimustega võrreldavat õiguslikku regulatsiooni.

145 Sellest järeldub, et hageja väitel seisneb liidu lepinguvälise vastutuse aluseks olev asjaolu institutsioonide tasandil tehtud valikutes, mis puudutavad ÜVJP raames tööle võetud lepinguliste töötajate suhtes kohaldatavat õiguslikku regulatsiooni.

146 Sellega seoses väidab hageja esiteks, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas poolt tööle võetud rahvusvaheliste lepinguliste töötajate suhtes kohaldatav regulatsioon oleks tulnud kehtestada ELTL artikli 336 alusel, mille kohaselt „Euroopa Parlament ja nõukogu kinnitavad seadusandliku tavamenetluse kohaselt […] personalieeskirjad ning […] teenistustingimused“. ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas on siiski ÜVJPga seotud üksus (vt eespool punkt 3) ning ELL artikli 24 lõikest 1 ja artikli 31 lõikest 1 nähtub selgelt, et ÜVJP valdkonnas on seadusandlike aktide vastuvõtmine välistatud.

147 Järelikult ei ole ELTL artikkel 336 käesoleval juhul asjakohane, et määrata kindlaks see institutsioon või institutsioonid, kellele heidetakse kolmanda nõude raames ette vastutuse aluseks olevat asjaolu.

148 Teiseks tuleb märkida, et ELL artikli 26 kohaselt peab nõukogu kujundama ÜVJP ning tegema selle määratlemiseks ja rakendamiseks vajalikud otsused Euroopa Ülemkogu määratletud üldsuuniste ja strateegilise kursi alusel. ÜVJP raames tööle võetud lepinguliste töötajate suhtes kohaldatava õigusliku regulatsiooni kehtestamine – kui see on asjakohane – kuulub aga ÜVJP rakendamise alla ja seega nõukogu pädevusse.

149 Nagu hageja rõhutab, nähtub sellega seoses 26. juuni 2012. aasta teatise C(2012) 4052 (final) ÜVJP missioonide finantsjuhtimise eeskirjade kohta punktidest 1.5 ja 3.3 nende koostoimes, et komisjon tegi nõukogule ettepaneku kohaldada ÜVJP raames tööle võetud ning ELi eriesindajatega seotud missioonide lepinguliste töötajate suhtes teenistustingimusi.

150 Seda ettepanekut ei võetud siiski arvesse, sest liikmesriikide delegatsioonid ei suutnud nõukogus kokkulepet saavutada, nagu selgub nõukogu eesistujariigi 22. mail 2013 alaliste esindajate komiteele (COREPER) saadetud märkusest. Eelkõige rõhutati selles märkuses, et nimetatud delegatsioonidel on enne ÜVJP missioonide korda muutma asumist tarvis aega õiguslike,

institutsiooniliste ja operatiivsete mõjude uurimiseks ning et nad leiavad, et ELi eriesindajate olukord vajab edasisi arutelusid. Märkusele oli lisatud ettepanek, milles toodi ELi eriesindajate kohta välja:

„Nõukogu on seisukohal, et ELi eriesindajate olukord vajab edasisi arutelusid ning et praegune olukord peaks esialgu jääma kehtima. [Ta] saab selles etapis kokku leppida vaid järgmises:

[…]

– [j]ätkata alternatiivsete võimaluste uurimist olukorras, kus iga ELi eriesindaja vastutab isiklikult eelarve eest ja võtab isiklikult tööle töötajaid, sealhulgas võimalust luua ELi eriesindajate tugiüksus, ning anda sellest COREPERile teada 31. märtsiks 2014."

151 Peale selle koostas nõukogu peasekretariaat 13. märtsil 2014 märkuse ELi eriesindajate ametisse nimetamist, volitusi ja rahastamist käsitlevate uute suuniste heakskiitmise kohta, mille teksti võttis vastu nõukogu välissuhete töörühm pärast arutelusid Euroopa välisteenistuse töödokumendi alusel, mis järgnes nõukogu üldasjade töörühma 17. detsembri 2013. aasta järeldusele, et need uued suunised tuleb vastu võtta. Sellest märkusest nähtub, et liikmesriikide delegatsioonid pidasid vajalikuks selgitada õiguslikke, institutsioonilisi ja operatiivseid mõjusid, mis kaasnevad ÜVJPga seotud missioonide lepingulisi töötajaid puudutavate uute eeskirjade kohaldamisega ELi eriesindajate lepinguliste töötajate suhtes.

152 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et ÜVJP raames tööle võetud lepinguliste töötajate suhtes kohaldatava õigusliku regulatsiooni kehtestamine on nõukogu tasandil tehtud valik, nagu rõhutas ka Euroopa välisteenistus oma pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväites.

153 Kolmandaks tuleb rõhutada, et ELi eriesindaja ametisse nimetamine kõrge esindaja ettepaneku põhjal on ELL artikli 33 kohaselt nõukogu pädevuses.

154 Lisaks on ELL artikli 28 lõike 1 esimeses lõigus sätestatud, et kui rahvusvaheline olukord nõuab liidult operatiivset tegutsemist, võtab nõukogu vastu vajalikud otsused, milles määratakse kindlaks nende eesmärgid, ulatus, liidule kättesaadavaks tehtavad vahendid, vajaduse korral nende kestus ja rakendamise tingimused. Seega on ÜVJP konkreetses raamistikus nõukogu ülesanne otsustada liidule kättesaadavaks tehtud vahendite ja liidu kõnealuse operatiivtegevuse raames vastuvõetavate otsuste rakendamise tingimuste üle, mis hõlmab muu hulgas ka nimetatud tegevuse käsutusse antud personaliressursse (vt selle kohta 10. novembri 2021. aasta kohtuotsus Jenkinson *vs*. nõukogu jt, T-602/15 RENV, edasi kaevatud, EU:T:2021:764, punkt 226).

155 Otsuses 2019/1340 ei mainita küll sõnaselgelt ELL artiklit 28, vaid üksnes „[EL] lepingut, eriti selle artiklit 33 ja artikli 31 lõiget 2". See otsus hõlmab siiski ÜVJP alla kuuluvat operatiivtegevust, sest sellega luuakse ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas, kes on sisuliselt volitatud toetama selle riigi territooriumil liidu tegevust konkreetsetes poliitilistes küsimustes koostöös kohalike ametiasutustega ning kel on nende volituste täitmiseks eelarve ja meeskond.

156 Pealegi võeti ühismeede 2002/211, millega ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas esimest korda ametisse nimetati, vastu EL lepingu (enne Lissaboni lepingu jõustumist kehtinud redaktsioonis) artikli 14 alusel, mille lõikes 1 on säte, mis sarnaneb ELL artikli 28 praeguse redaktsiooniga. Lisaks võeti nõukogu 25. juuni 2012. aasta otsus 2012/330/ÜVJP, millega muudetakse otsust 2011/426/ÜVJP, millega nimetatakse ametisse ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas (ELT 2012, L 165, lk 66), ja nõukogu 2. juuli 2013. aasta otsus 2013/351/ÜVJP, millega

muudetakse otsust 2011/426/ÜVJP, millega nimetatakse ametisse ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas (ELT 2013, L 185, lk 7), pärast Lissaboni lepingu jõustumist vastu nimelt ELL artikli 28 alusel.

157 Seega kuulub ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas ametisse nimetamine ELL artikli 28 kohaldamisalasse, mistõttu vastavalt eespool punktis 154 viidatud kohtupraktikale on nõukogu ülesanne määrata kindlaks selle üksuse käsutuses olevad personaliressursid.

158 Seda järeldust kinnitavad eespool punktis 151 osutatud ELi eriesindajate ametisse nimetamist, volitusi ja rahastamist käsitlevad suunised, mille C jaos on märgitud, et nõukogu otsus ELi eriesindaja nimetamise kohta peab hõlmama mitut elementi, sealhulgas ELi eriesindaja meeskonna moodustamist ja koosseisu käsitlevaid eeskirju.

159 Sellest tulenevalt kuulub ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas rahvusvaheliste lepinguliste töötajate suhtes kohaldatavate personalieeskirjade kehtestamine nõukogu pädevusse.

160 Neljandaks väitis Euroopa välisteenistus kohtuistungil ELL artikli 30 lõikele 1 tuginedes, et nõukogu ei saa võtta vastu ÜVJPga seotud lepinguliste töötajate suhtes kohaldatavat õiguslikku regulatsiooni, ilma et kõrge esindaja või mõni liikmesriik oleks talle selleks ettepanekut teinud. Sellest sättest, mille kohaselt „[i]ga liikmesriik, […] kõrge esindaja või kõrge esindaja komisjoni toetusel võib suunata nõukogule [ÜVJPga] seotud küsimusi ning esitada vastavalt algatusi või ettepanekuid“, nähtub siiski, et kõrgel esindajal ja liikmesriikidel on algatusõigus, kuid see ei ole monopoolne ega eeltingimus selleks, et nõukogu saaks vastu võtta sellise õigusakti nagu üldiselt või eelkõige ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas poolt ÜVJP raames tööle võetud lepinguliste töötajate õiguslikku regulatsiooni käsitlev otsus. Seega ei välista see säte nõukogu võimalust võtta niisuguse regulatsiooni kehtestamist käsitlev otsus vastu omal algatusel, kui ta peab seda vajalikuks, või paluda kõrgel esindajal esitada talle selleks ettepanek.

161 Toimiku materjalid kinnitavad seda järeldust. Ühest küljest nähtub eespool punktist 151, et ELi eriesindajate ametisse nimetamist, volitusi ja rahastamist käsitlevad suunised vaadati läbi nõukogu üldasjade töörühma algatusel. Teisest küljest on samades juhistes seoses ELi eriesindaja ametisse nimetamise menetlusega täpsustatud, et „[k]ui nõukogu leiab, et poliitiline kontekst seda nõuab, võib ta paluda [kõrgel esindajal] esitada ettepanek nimetada ametisse ELi eriesindaja, kellel on volitused teatavas poliitikaküsimuses“.

162 Eespool toodut arvesse võttes tuleb järeldada, et igasugune võimalik süüline tegevusetus üldise regulatsiooni kehtestamisel, mis kohaldub üldiselt ÜVJPga seotud või eelkõige ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas lepinguliste töötajate suhtes, tuleb omistada nõukogule. Kolmas nõue on seega nõukogu osas vastuvõetav ning komisjoni ja Euroopa välisteenistust puudutavas osa vastuvõetamatu.

Neljas nõue

163 Neljandas nõudes, mis on esitatud kolme esimese nõude suhtes teise võimalusena, palub hageja mõista nõukogult, komisjonilt ja Euroopa välisteenistuselt tema kasuks välja 400 000 eurot liidu lepinguvälise vastutuse alusel, sest tema töötingimustega rikuti tema põhiõigusi.

164 Ent, nagu nähtub eespool punktidest 148–162, määrab ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas lepinguliste töötajate töötingimused kindlaks nõukogu. Järelikult tuleb nõukogu pidada neljanda nõude osas kostjaks.

165 On tõsi, et hageja viitab ka esimese ja teise nõude põhjendamiseks esitatud väidetele, mis puudutavad ELi eriesindajat Bosnias ja Hertsegoviinas kui tööandjat. Neljanda nõude raames ei soovinud hageja siiski, et ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas tegevuse tõttu tekiks liidu lepinguväline vastutus. Nimelt täpsustab hageja nii hagiavalduses kui ka oma seisukohtades pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväidete kohta, et neljas nõue puudutab „Euroopa institutsioone“, mida tuleb tema menetlusdokumente tervikuna lugedes mõista kui viidet mitte ELi eriesindajale Bosnias ja Hertsegoviinas, vaid nõukogule, komisjonile ja Euroopa välisteenistusele, kuigi viimane neist ei ole institutsioon ELL artikli 13 tähenduses.

166 Eeltoodut arvestades tuleb neljas nõue tunnistada nõukogu osas vastuvõetavaks ning komisjoni ja Euroopa välisteenistust puudutavas osas vastuvõetamatuks.

Järeldus

167 Seoses esimese nõudega on Üldkohus kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades esiteks pädev ühelt poolt tegema ELTL artikli 263 alusel otsuse nõude kohta ülesütlemisotsuse tühistamise taotluse osas ja teiselt poolt tegema ELTL artikli 268 alusel otsuse seoses rahalise hüvitise taotlustega selle otsusega väidetavalt tekitatud mittevaralise ja varalise kahju eest. Need taotlused on vastuvõetavad osas, milles need puudutavad ELi eriesindajat Bosnias ja Hertsegoviinas, ning vastuvõetamatud nõukogu, komisjoni ja Euroopa välisteenistust puudutavas osas.

168 Lisaks tuleb jätta pädevuse puudumise tõttu läbi vaatamata hageja taotlus ennistada ta ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas töötajate hulka.

169 Teiseks tuleb jätta teine nõue pädevuse puudumise tõttu tervikuna läbi vaatamata.

170 Kolmandaks on kolmas ja neljas nõue, mille lahendamiseks on Üldkohus ELTL artikli 268 alusel pädev, vastuvõetavad nõukogu osas ning vastuvõetamatud komisjoni ja Euroopa välisteenistust puudutavas osas.

Kohtukulud

171 Vastavalt kodukorra artiklile 133 tehakse otsus kohtukulude jaotamise kohta kohtuotsuses või -määruses, mis lõpetab menetluse. Lisaks on Üldkohtu kodukorra artikli 135 lõikes 1 ette nähtud, et kui õiglus seda nõuab, võib Üldkohus otsustada, et kaotanud pool kannab lisaks enda kohtukuludele vaid osa vastaspoole kohtukuludest, või ei mõista temalt üldse kohtukulusid välja.

172 Käesolevas kohtuotsuses esitatud põhjendustest tuleneb, et sellega lõpetatakse menetlus komisjoni ja Euroopa välisteenistuse osas, sest kostjad, kelle osas tuleb hagi rahuldamata jätta, on sõnaselgelt nõudnud kohtukulude väljamõistmist hagejalt.

173 Siiski, nagu on märgitud eespool punktides 140–142, kuulub ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas tegevus keerulisse õiguslikku raamistikku, mida iseloomustab tema side nõukogu, komisjoni ja Euroopa välisteenistusega. Seega oli hagejal käesoleva hagi esitamise ajal vaieldamatult keeruline kostjaid kindlaks teha. Neil asjaoludel peab Üldkohus õiglaseks, et komisjon ja Euroopa välisteenistus kannavad ise oma kohtukulud.

174 Peale selle ei lõpeta käesolev kohtuotsus menetlust nõukogu ning ELi eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas osas. Järelikult tuleb jätta edaspidiseks otsuse tegemine hageja ja nende kahe kostja kohtukulude kohta, mis on seotud pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväidetega.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (seitsmes koda laiendatud koosseisus)

otsustab:

1. **Jätta hagi läbi vaatamata:**

   – **pädevuse puudumise tõttu osas, milles see puudutab Robert Stockdale'i ennistamist Euroopa Liidu eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas töötajate hulka;**

   – **pädevuse puudumise tõttu osas, milles see puudutab Robert Stockdale'i tähtajaliste töölepingute ümberkvalifitseerimist tähtajatuks töölepinguks ning tuvastamist, et kostjad on rikkunud oma lepingulisi kohustusi;**

   – **vastuvõetamatuse tõttu Euroopa Liidu Nõukogu, Euroopa Komisjoni ja Euroopa välisteenistuse osas küsimuses, mis puudutab Euroopa Liidu eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas 17. novembri 2020. aasta otsust, millega lõpetati Robert Stockdale'i tööleping, ja selle otsusega väidetavalt tekitatud kahju hüvitamist;**

   – **vastuvõetamatuse tõttu ülejäänud osas, milles see puudutab komisjoni ja Euroopa välisteenistust.**

2. **Lükata pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväited ülejäänud osas tagasi.**

3. **Jätta komisjon ja Euroopa välisteenistuse pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväidetega seotud kohtukulud nende endi kanda.**

4. **Otsustada Robert Stockdale'i, nõukogu ning Euroopa Liidu eriesindaja Bosnias ja Hertsegoviinas pädevuse puudumise ja vastuvõetamatuse vastuväidetega seotud kohtukulude kandmine edaspidi.**

da Silva Passos Valančius Reine

Truchot Sampol Pucurull

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 26. juulil 2023 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Vaidluse taust 2

Poolte nõuded 4

Õiguslik käsitlus 5

Üldkohtu pädevus teha esimese ja teise nõude kohta otsus, kui vahekohtuklauslit ei ole 6

Esimese ja teise nõude laad 7

Üldkohtu pädevus teha ELTL artikli 272 alusel otsus esimese ja teise nõude kohta 8

Üldkohtu pädevus teha ELTL artiklite 263 ja 268 alusel otsus esimese ja teise nõude kohta . . 9

– Lepingutingimused 10

– Liidu õigusnormid 10

Järeldus 15

Asja läbivaatamist takistavad asjaolud, mis puudutavad hagiavalduse vorminõuete järgimata jätmist 15

Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et hageja nõuded ei ole tervikuna selged 16

Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et hagi õiguslik alus ei ole selge 16

Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et eelkõige neljas nõue ei ole selge 17

Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et erinevate nõuete toetuseks esitatud väited ei ole selged 17

Järeldus 18

Asja läbivaatamist takistav asjaolu, et kolmas ja neljas nõue on vastuvõetamatud personalieeskirjade artiklites 90 ja 91 ette nähtud kohtueelse menetluse järgimata jätmise tõttu . 19

Asja läbivaatamist takistavad asjaolud, mis on seotud kostja või kostjate kindlakstegemisega . . . 20

Esimene nõue 20

Kolmas nõue 23

Neljas nõue 25

Järeldus 26

Kohtukulud 26